

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

2 Nunquid episcopi mortaliter peccent si bona ecclesiastica, quæ
procurant pauperibus non largiuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Ad secū dum. fecundum tres applicat D. Thom. respon-
dendi modos. Vnus est Hieronymi, idem-
que myllicus, vt sub nomine auri & argen-
ti prohibiti sint prædicatores sapientie, at
que eloquentie huius seculi inniti. Alius

Auguſt. vero est Aug. in lib. de consensu Euan-
gelistarum, nempe vt illud, Nolite possidere,
&c. non habeat vim præcepti, sed potius
permissionis. Ac si dixisset, Non opus est
vobis auro & argento. Permittitur enim
vobis tanquam operarijs victum suscipere.
Vnde subdit, Dignus est operarius mer-
cede sua. Nam quod noluit Paulus, vt 1. ad
Corinth. 9. refert a quando vti oblata fu-
stenatione, opus erat supererogationis.

Chryſoſt. Sed tertia responsio est Chryſost. vt inhi-
bitio illa intelligatur peculiariter facta disci-
pulis dum ad prædicandum Iudeis mitte-
bantur tum vt populus ille facilius allice-
retur, tum etiam vt ipsi firmiorem habe-
rent fiduciam, quod diuina subsidia non
essent eos defectura. Ex quo ideo neque ip-
si neque eorum successores obligantur abs-
que proprijs sumptibus euangelium præ-
dicare. Quare Paulus, vt 2. ad Corinth. 11. de
se meminit, ab alijs ecclesijs stipendia men-
dicabat, quo posset gratis prædicare Co-
rinthijs, quæ ideo aliunde sibi missa iure
possidebat. Confirmat præterea in D. Th.
solutionem nempe posse episcopum prop-
ria possidere, quod stultum esset sanctos
illos Pontifices Athana. Ambro & Augu-
stinusmodi præceptum sanctitatis fuisse trãl-
gressos. Duo hic tamen circa hanc solutio-
nem non sunt dissimulanda. Vnum est,
quod solutio neque vera in totum appar-
et neque argumento satis faciens. Appa-
ret enim negare verè apostolos fuisse pro-
fessos paupertatem, quod falsum esse ex au-
thoritate ab ipso citata constat. Ecce nos re-
liquimus omnia. Quare nec satisfacit ei-
dem auctoritati, quam in argumento assum-
perat. Ad hoc respondetur hic D. Thom.

Solutio. non disputare de Apostolis, vtum tria vo-
ta, vti modo religiosi, emiserint, tanquam
religionum futurarum exemplaria, quod
quidem D. Thom. vt lib. 8. vidimus 2. 2. q.
88. art. 4. concludit, sed modo tantum de il-
lis differit quatenus apostoli erant & episco-
pi, ad quem quidem statum non necesse
attinet paupertas. Alterum hic maxime ad
notandum est, quod hic affirmare videtur
immo plane affirmat, quod potest episco-

Scrupu- lus. pus habere dominium, non solum rerum
alio iure acquiratarum, verum & stipendij
ecclesiastici quod suæ functioni deputatū
est. Nam argumentum erat quod episco-
pi quatenus episcopi, hoc est verbi prædica-
tores, debent esse pauperes. Et responsio
est illius negatio. Vnde cum paupertas in
negatione dominij constat, & in hoc ne-
get debere esse pauperes, quod possunt
functionis suæ stipendia possidere, conce-
dit eis illorum dominium, paupertati con-
trarium. Sed de hoc pressius art. 3. Vt au-
tem plene solutio tertij intelligatur, nota
dum est, quod Deus dicitur pars clerici,
non vt dicat respectu ad aliam partem ab
ipso clerico possessam, sed sicut vnus hæres
possidet partem hæreditatis, quæ sibi est to-
ta substantia, quæ dicitur pars respectu al-
terius, quæ alteri hæredi obuenit. Exempla
gratia, debet clericus contentus esse Deo
quem possidet, vt cum illo nihil aliud pos-
sideat, nõ quod nequeat possidere famam,
& honorem & salutem, & aliqua bona tem-
poralia, sed quod reliqua omnia ad nut-
tum eius possideat, Itaque studium eiga
Deum nullatenus per curam aliarum ter-
rum diminauatur. Hoc enim esset secun-
dum Hieron. aliquid extra Deum posside-
re. Qui vero sic Deum possidet, Deus est
sua pars hoc est tota sua possessio respectu
reliqui vniuersi, quem alijs possidendum
relinquit.

Dubita- tio. **ARTICVLVS II.**
*Vtrum episcopi mortaliter peccent si bona ec-
clesiastica, quæ procurant pauperi-
bus non largiantur.*
NE filium D. Thom. rumpamus, quæ-
ritur secundo, vtum episcopus mor-
taliter peccet si bona ecclesiastica quæ pro-
curat, pauperibus non largiatur? Appa-
ret enim Ambrosius id definire inter ex-
ponendum illud Lucæ duodecimo, de
homine diuite, cuius ager vberes artulit
fructus. Ait quippe. Nemo proprium di-
cat quod est commune, plusquam suffi-
ciar sumptui, violenter obentum est. Et
paulo post, Neque minus est criminis ha-
benti tollere, quàm cum possis & abun-
das, denegare indigentibus, alienum aut
violenter tollere, criminale delictum est,
Ooo 2 cigo

Solutio. **Primū argum. Ambro.**
Solutio. **Primū argum. Ambro.**

ARTICVLVS II.
*Vtrum episcopi mortaliter peccent si bona ec-
clesiastica, quæ procurant pauperi-
bus non largiantur.*
NE filium D. Thom. rumpamus, quæ-
ritur secundo, vtum episcopus mor-
taliter peccet si bona ecclesiastica quæ pro-
curat, pauperibus non largiatur? Appa-
ret enim Ambrosius id definire inter ex-
ponendum illud Lucæ duodecimo, de
homine diuite, cuius ager vberes artulit
fructus. Ait quippe. Nemo proprium di-
cat quod est commune, plusquam suffi-
ciar sumptui, violenter obentum est. Et
paulo post, Neque minus est criminis ha-
benti tollere, quàm cum possis & abun-
das, denegare indigentibus, alienum aut
violenter tollere, criminale delictum est,
Ooo 2 cigo

ergo episcopi, qui quæ sibi supersunt, in pauperes non effundunt, lethâliter delinquant. Secundo super illud Isaia 3. Rapina pauperum in domo vestra. Ait Hiero. glos. quod bona ecclesiastica sūt bona pauperum. Idem ad Damasum. 16 q. 1. cano. quoniam, quod iam ceu proverbium vulgo susceptum est, quicumque autē id quod alterius est, vel sibi vsurpat, vel in alios vsus dispendit, mortaliter peccat, atque ad restitutionem tenetur ergo cum episcoporum bona ecclesiastica sint, sit ut si quæ sibi redendant, aut sibi retinent, aut consanguineis largiuntur, ad restitutionem teneri videantur. Terrio. Multo magis sacerdotibus licet de rebus ecclesie ea accipere, quæ sibi necessaria sunt, quam superflua augere. Ait vero in epistola ad Damasum Hieron. & refertur 1. q. 2. clericos illos commode stipendijs ecclesie sustentari, quibus parentum & propinquorum bona nulla suffragantur, qui autē boni parentum & opibus proprijs sustentari possunt, si quod pauperum est, accipiunt, sacrilegium committunt & incurrunt. Hæc ille. Vnde Apostolus 1 ad Timo. 5. Si quis fidelis habet viduas subministrat illis, & non grauetur ecclesie, ut ijs, quæ verè viduæ sunt sufficiat, ergo multo est certius tunc episcopos mortaliter delinquere, cū ea, quæ sibi de bonis ecclesiasticis exundant, pauperibus nō profundant. In contrarium est episcoporum quorundam vsus, qui ea quæ supersunt, nō cuncta pauperibus erogant, sed ad ampliandos redditus ecclesie, idque (vt apparet) laudabiliter expendunt.

Opera pretium est in fronte disputationis nostræ texum D. Thomæ, in conclusio nes distribuere, quas explicatio lucis gratias septem numero constituemus. Persisterendum autem est in ea distinctione inter episcopi bona quæ propriè, putà aut hereditario aut alio civili iure possidet, & bona ecclesiastica. Est ergo prima conclusio Proprium bonorum, hoc est, quæ iure seculari episcopi possident verum habent dominium. Hæc iam supra artic. 1. satis est confirmata ex eo, quod status episcoporum non est pauperiatis professio. Quo fit, vt ex rerum ipsarum conditione & natura non teneantur iustitiæ lege ea pauperibus vel alijs erogare, sed & retinere possant, & vt libuerit largiri. Secunda

conclusio. Quamvis possint in earum dispensatione sicuti seculares ciues peccare, nempe aut propter auaritiā contra debitum charitatis eas retinendo, vel indigne prodigendo, nemini tamen ad restitutionem obligantur. Enimvero vt 4. libr. sepe diximus, vbi iustitia non violatur, nulla in de restitutionis obligatio emergit. Tertia conclusio. Episcopi bonorum ecclesiasticorum sunt dispensatores vel procuratores. Hoc patet ex verbis Augu ad Bonifacium Comitem, quæ referuntur 2. q. 1. can. vi. Si priuarum possidemus, quod nobis sufficiat non illa bona nostra sunt, sed illorum, quorum procuracionem gerimus, proprietatem nobis vsurpacionem damnabili vindicemus. Hinc fit bona illa optima fide esse ab illis dispensanda, secundum illud 1. ad Corint. 4. Hic iam queritur inter dispensatores vt fidelis quis inueniatur. Hæc de bonis in communi possessis intelligitur vt subsequentes declarabant. Et ideo de eorum distributione subteritur quarta conclusio. Eiusmodi bona ecclesiastica non solum in vsus pauperum, verum & in diuinum cultum, & in ministrorum supplementis necessitatibus sunt expendenda, iuxta tenorem decreti Simplicij Papæ 12. q. 2. qui ait, De redditibus ecclesie vel oblatione fidelium solis episcopis ex his vna portio remittatur. Duæ ecclesiasticis fabricis & erogationi pauperum profuturæ a presbytero sub periculo sui ordinis ministrantur, vltima clericis pro singulorum meritis diuidatur. Quinta conclusio. Vbi distincta sunt bona quæ debent in vsu episcopi cedere, ab alijs tribus, quæ pauperibus ac ministris & cultui addicuntur, si episcopus aliquid de his tribus portionibus retinuerit, non dubium quin contra fidem dispensationis mortaliter delinquat, & ad restitutionem teneatur. Conclusio per legē commutatiuæ iustitiæ innotescit, nam in tali casu verè furtum alieni rei committitur. Sexta conclusio. De his quæ specialiter vsui episcopi deputata sunt, eadem ratio videtur quæ de proprijs bonis, vt scilicet per immoderatum affectum & vsu peccet quidē si immoderata sibi retineat, & alijs non subueniat, sicut requirit debitum charitatis. Corrigende sunt impresiones, quibus deest vltimū hoc verbum, Sicut requirit debitū charitatis. Imò vehementer opi.

Tertiū.

Hieron.

Prima conclusio.

Secunda conclusio.

Soto
de iure
Legimus
DII
13

ione tenetur deesse etiam quod ad restitu-
tionem non tenetur. Contra quam dixerat
in superiori conclusione, quandoquidem
ait, Eadem ratio videtur quæ de propriis bo-
nis, quorum prodiga consumptio restituti-
onem non exposcit. Septima conclusio. Si ve-
ro non sint prædicta bona distincta, eorum
distributio fidei episcopi committitur. De
est etiam in multis impressionibus totum
illud. Si vero non sint prædicta bona, in qui-
bus ideo legitur, non subueniat distincta,
quare sit licita in intelligibilis. De his er-
go indistinctis adhibetur expositio conclu-
sionis nempe quod si in modico distribu-
tio vel deficiat vel redundet, potest id qui-
dem fieri absque bonæ fidei detrimento, si
quidem nequit homo punctum ubiq; vir-
tutis tam certum tenere, quin pro huma-
na conditione in alterutrum vergat extre-
mum. Si vero sit multus excessus, tunc neq;
latere potest, neque a peccato mortali ex-
cusiari, quoniam tunc bona fides violatur,
atque adeo distributio iniusta. Vnde tres
denotantur macula iudeis serui. Matth.
24. vbi sic legitur. Si dixerit malus seruus
in corde suo, moram facit dominus meus
venire, quod pertinet ad diuini iudicij con-
tempsum, & ceperit percutere, conferuos
suos, quod pertinet ad superbiam, Man-
ducaet autem & bibat cum ebriosis, quod
pertinet ad luxum, cuius gratia mala fide
fit dispensatio, veniet dominus serui illius
in die qua non sperat, & diuidet eum, sci-
licet a societate bonorum, & partem eius
ponet eum hypoeritis, sicut in inferno. Ecce li-
teram D. Th. quam in fronte disputationis
expediebat ob oculos ponere. Enucleanda
vero est in articulo sequenti, vbi inter alia
& argumenta quoque ex Ambrosio &
Hieronymo in capite quæstionis propo-
sita dissoluentur.

ARTICVLVS III.

*Virum episcopi ac reliqui sacerdotes verum
ac legitimum habeant dominium
fructuum ecclesiasticorum
qui illos pro sua por-
tione contingunt.*

PRædicta ergo sententia S. Thom. s. b. se-
quenter circa singulos eius articulos
qui generales sunt, mouetur singuli in par-

ticulari. Et primo circa priorem, quo dis-
putatum in genere est vtrum episcopi pos-
sint habere verum dominium, quaeritur in
particulari circa sextam conclusionem, v-
trum tam ipsi quam reliqui sacerdotes ve-
rum legitimumq; habeant dominium eo-
rum fructuum ecclesiasticorum, qui se pro
sua portione contingunt? Sunt enim in nu-
meræ auctoritates, quæ a parte negatiua
militare videntur. Illæq; in primis pagine.
Nam etsi status clericorum non perinde
atq; monachorum votum habeat pauper-
tatis an nexum, saltem eorum quæ ipsi pro
clericali functione ministratur, nihil eis vi-
detur competere, præter victum & vesti-
tum, iuxta verbū Domini. Dignus est ope-
rarius cibo suo, & verbum Pauli. ad Tim.
6. Habentes alimenta & quib. tegamur, his
contenti simus, ceu boues, quod ait alibi, a-
ream triturantes. Quocirca apostoli missi
sunt ad prædicandum sine pera, iusti non
possidere aurum neque pecuniam. Atque
eam ob rem in libro præcedenti sub titulo
de simonia, monstrauimus, nihil debere
clericis, neque ipsi quidquam alio iure pos-
se a plebe pro administratione sacramen-
torum & reliquis spiritualibus functionibus
percipere, quam iure sustentationis. Secun-
do accedit huic & sanctorum patrum nu-
merosissima testimoniorum turba. Nam
præter loca Ambrosij, Hieron. & August.
proxime citata grauissimas Prosper 12. q.
1. cano. expedit. ait facultate ecclesiæ non
esse proprias, sed in communi possideri.
Et in concilio Agathen. vt illic refertur ca-
non epi. habetur, quod quidquid de prou-
isione ecclesiæ fuerit, siue de agris, siue de
fructibus, siue de oblationibus omnia in iu-
re ecclesiæ sunt seruanda. Et Urbanus Papa
ibidem in canon. res. ait, Res ecclesiæ non
quasi proprias, sed vt communes, non in a-
lios quàm in præfatos vsus, puta in subsidia
pauperum, & ministrorum & cultus diuini
esse dispensandas. Et eadem causa & qua-
estione, cano episcopus qui est concilij. An-
tiocheni, habetur, quod episcopus ecclesia-
sticarum rerum habeat potestatem ad dis-
pensandum in omnes qui indigent cum
summa reuerentia, & honore Dei, partici-
pet autem & ipse quibus indiget, si tamen
indiget. Et iater Canones Apostolorū est
39. talis, Omnium negotiorum ecclesiasti-
corum curam episcopus habeat, & eadem
vt Deo contemplantate dispenset, neque il-